

LANDSTINGSREVISIONEN

Följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll

Rapport nr 36/2014

April 2015
Richard Norberg, revisionskontoret
Diarienummer: REV 30:2-2014

Innehåll

1. SAMMANFATTANDE ANALYS.....	3
2. BAKGRUND	4
2.1 REVISIONSFRÅGOR	4
2.2 REVISIONSKRITERIER	4
2.3 METOD OCH GENOMFÖRANDE	4
3 REGLER FÖR INTERN KONTROLL	5
3.1 KOMMUNALLAGEN.....	5
3.2 FULLMÄKTIGES REGLEMENTE FÖR INTERN KONTROLL	5
3.3 LANDSTINGSSTYRELSENS ANVISNINGAR	5
3.4 LANDSTINGSDIRECTÖRENS SYSTEMBESKRIVNING.....	6
4 GRANSKNINGENS RESULTAT	7
4.1 LANDSTINGSSTYRELSENS ANSVAR SOM STYRELSE.....	7
4.2 VÅR KOMMENTAR	8
4.3 LANDSTINGETS SAMTLIGA STYRELSE OCH NÄMNDER.....	9
4.4 VÅR KOMMENTAR	9
4.5 SVAR PÅ REVISIONSFRÅGOR	10
4.6 REKOMMENDATIONER	10

1. Sammanfattande analys

Granskningen visar att landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och patientnämnden år 2014 hade en hög följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll. För övriga styrelser och nämnder var följsamheten lägre. Nämnden för funktionshinder och rehabilitering, de två folkhögskolestyrelserna och kostnämnden behöver utveckla sitt arbete med den interna kontrollen så att det tydligare framgår hur kontroller ska genomföras, utvärderas och hanteras.

I sin utvärdering för år 2014 av landstingets samlade system för intern kontroll konstaterade också landstingsstyrelsen att det för flera av styrelserna och nämnderna var svårt att bedöma omfattningen och kvaliteten av genomförda kontroller. Landstingsstyrelsen uppgav att man påbörjat ett arbete med att förtydliga en gemensam metod för den interna kontrollen. Landstingsdirektören har fått i uppdrag att senast till i juni 2015 förtydliga styrdokument för arbetet med den interna kontrollen. Enligt landstingsstyrelsen behövde styrdokument förtydligas med krav på kontrollernas kvalitet och hur resultatet av genomförda kontroller skulle värderas och hanteras.

Med utgångspunkt av granskningens iakttagelser lämnar vi följande rekommendationer till landstingsstyrelsen:

- Verka för att övriga styrelser och nämnder ser till att de kontroller som finns i deras internkontrollplaner är tillräckligt specifika. Av internkontrollplanerna bör det framgå hur och med vilken omfattning kontrollerna ska göras.
- Verka för att övriga styrelser och nämnder säkerställer att kontroller i deras internkontrollplaner blir genomförda och återrapporerade med tillräcklig kvalitet. Av redovisningen bör det framgå:
 - o Metod och omfattningen av kontrollerna
 - o Resultatet av kontrollerna
 - o Åtgärder för att rätta till identifierade brister
- Verka för att övriga styrelser och nämnder beslutar om åtgärder i händelse av att brister blir identifierade.

2. Bakgrund

Styrelser och nämnder ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig.

Landstingsstyrelsen ska ha uppsikt över övriga styrelser och nämnders verksamheter. Landstingsfullmäktige har beslutat om ett reglemente för intern kontroll. Revisorerna har i sin granskningsplan för år 2014 beslutat att granska hur landstingsstyrelsen i egenskap av styrelse har säkerställt att styrelser och nämnder följer fullmäktiges reglemente för intern kontroll.

2.1 Revisionsfrågor

Enligt fullmäktiges reglemente för intern kontroll ska landstingsstyrelsen årligen utvärdera landstingets samlade system för intern kontroll. Vid behov ska landstingsstyrelsen besluta om förändringar i systemet för internkontroll. Med utgångspunkt av fullmäktiges reglemente har vi formulerat följande revisionsfrågor

- Har landstingsstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder följt fullmäktiges reglemente för intern kontroll?
- Har landstingsstyrelsen utvärderat landstingets samlade system för intern kontroll?
- Har det funnits behov för landstingsstyrelsen att besluta om förändringar i systemet för intern kontroll? Om så är fallet, har landstingsstyrelsen beslutat om sådana åtgärder?

2.2 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. Vi kommer att utgå från nedanstående revisionskriterier:

- Kommunallagen, 6 kap. 1 §
- Fullmäktiges reglemente för intern kontroll

2.3 Metod och genomförande

Granskningens iakttagelser bygger på slutsatser från de basgranskningar som för år 2014 är genomförda för landstingets samtliga styrelser och nämnder. Därutöver har vi genomfört en granskning av styrelsens protokoll. Under arbetet med granskningen har vi stämt av fakta och rapportutkast med den tjänsteman i staben för planering och styrning som bistått landstingsstyrelsen i arbetet med den interna kontrollen. Chefen för staben för planering och styrning har också tagit del av rapportutkast som en del i kvalitetssäkring av rapporten.

3 Regler för intern kontroll

3.1 Kommunallagen

Landstingsstyrelsen ska i egenskap av styrelse ha uppsikt över övriga styrelser och nämnder och kommunala företag (6 kap. 1 §). Nämnderna ska inom sina ansvarsområden se till att verksamheterna bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige beslutat samt de föreskrifter som gäller för verksamheterna. Nämnderna ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheterna bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. (KL 6 kap. 7 §)

3.2 Fullmäktiges reglemente för intern kontroll

I landstingets reglemente för intern kontroll (VLL 846-2009) har fullmäktige beslutat att landstingsstyrelsen har ett övergripande ansvar att se till att landstinget har en god intern kontroll. Landstingsstyrelsen har också ansvar för att utfärda tillämpningsanvisningar och upprätta regler för rapportering av den interna kontrollen.

Varje nämnd och styrelse ska enligt fullmäktige upprätta en organisation för den interna kontrollen. Respektive styrelse och nämnd ska besluta om anvisningar för den interna kontrollen. Styrelser och nämnder ska också besluta om internkontrollplaner för sina verksamhetsområden.

Senast i samband med upprättandet av årsrapporter ska styrelser och nämnder rapportera till landstingsstyrelsen om resultatet av årets arbete med intern kontroll. Landstingsstyrelsen ska med utgångspunkt från denna rapportering utvärdera landstingets samlade system för intern kontroll.

3.3 Landstingsstyrelsens anvisningar

Av landstingsstyrelsens anvisningar för intern kontroll (VLL 1637-2013) framgår att varje nämnd ska fastställa:

- Hur planering och rapportering av intern kontroll ska gå till.
- Hur brister i den interna kontrollen ska rapporteras.
- Hur nyanställda ska introduceras och utbildas i vad intern kontroll innebär.

I samband med att nämnderna beslutar om sina verksamhetsplaner ska nämnderna också anta planer för sin interna kontroll. Enligt styrelsens anvisningar ska planerna innehålla:

- Genomförda riskbedömningar.
- Uppgifter om vilka kontroller som ska genomföras och följas upp.
- Omfattningen på kontrollaktiviteterna.
- Vem som har ansvar för att utföra uppföljning.
- Till vem uppföljningen ska rapporteras.
- När rapportering ska göras.

Av anvisningarna framgår att respektive nämnd ska få rapporter om den interna kontrollen. Vid upptäckta brister ska rapporterna innehålla förslag på åtgärder för att förbättra kontrollen. Nämnderna ska därefter rapportera om sin interna kontroll till landstingsstyrelsen. Med utgångspunkt av denna rapportering ska landstingsstyrelsen i sin tur utvärdera och göra en samlad bedömning av hur landstingets system för intern kontroll fungerar. Denna bedömning ska landstingsstyrelsen redovisa till fullmäktige i anslutning till fullmäktiges behandling av årsredovisningen.

3.4 Landstingsdirektörens systembeskrivning

I juni 2012 beslutade landstingsdirektören om en systembeskrivning för intern styrning och kontroll i landstinget (ELG 2012-06-11, § 39). Syftet med dokumentet är att beskriva hur organisationen för intern kontroll ser ut i landstinget och hur ansvaret är fördelat på olika nivåer.

I systembeskrivningen återger landstingsdirektören den ansvarsfördelning som fullmäktige med sitt reglemente beslutat för landstingsstyrelsen och övriga styrelser och nämnder. Därutöver beskriver landstingsdirektören hur ansvaret är fördelat på tjänstemannanivå. Av systembeskrivningen framgår följande ansvarsfördelning på tjänstemannanivå:

Uppgifter från landstingsdirektörens systembeskrivning för intern styrning och kontroll

Landstingsdirektör	- Se till att alla följer landstingets regler för arbete med intern kontroll - I januari varje år utvärdera och analysera landstingets samlade system för intern kontroll - I januari varje år föreslå åtgärder för att rätta till brister eller utveckla arbetet med den interna kontrollen
Verksamhetsområdeschef	- Inom sina ansvarsområden se till att alla följer landstingets regler för arbete med intern kontroll - Inom sina ansvarsområden utforma verksamhetsspecifika regler så att en god kontroll kan upprättas - I december varje år rapportera till landstingsdirektören om genomförda kontroller. Vid behov åtgärda brister och föreslå förbättringar

Tabellen fortsätter på nästa sida

Stabschef	- Inom sina ansvarsområden ansvara för riskanalyser och kontroller rörande landstingsövergripande frågor - I december varje år rapportera till landstingsdirektören om genomförda kontroller. Vid behov åtgärda brister och föreslå förbättringar - Stödja politisk ledning, tjänstemannaledning och verksamheter i arbetet med intern kontroll.
Styrgrupp för intern kontroll	- Samordna processen med att ta fram årliga planer för intern kontroll. Gruppen består av verksamhetsområdescheferna och ekonomichefen som ordförande och redovisningschefen som sammankallande och föredragande.

4 Granskningens resultat

4.1 Landstingsstyrelsens ansvar som styrelse

I tabellen nedan finns en sammanställning över i vilka delar vi bedömer att landstingsstyrelsen följer fullmäktiges reglemente i egenskap av styrelse.

Revisionsfråga	Bedömning Ja/Nej	Vår kommentar
Har landstingsstyrelsen upprättat en organisation för arbetet med övergripande system för styrning och kontroll?	Ja	131105, §250
Har landstingsstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder upprättat organisationer för sina arbeten med styrning och kontroll?	Ja	Se tabell på sida 9
Har landstingsstyrelsen beslutat om övergripande anvisningar för intern kontroll?	Ja	131105, §251 <i>Tabellen fortsätter på nästa sida</i>

Revisionsfråga	Bedömning Ja/Nej	Vår kommentar
Har landstingsstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder till landstingsstyrelsen rapporterat om resultatet av årets arbete med den interna kontrollen?	Delvis	Styrelser och nämnder har rapporterat till styrelsen. Rapporteringen från flera styrelser och nämnder är dock av låg kvalitet och det är svårt att värdera resultatet. Se tabell på sida 9.
Har landstingsstyrelsen utvärderat landstingets samlade system för intern kontroll?	Ja	150407 ¹
Har landstingsstyrelsen vidtagit åtgärder i händelse av att utvärdering visat på brister i den interna kontrollen?	Ja	150407 ¹

1. Vid tidpunkten då granskningen avslutades fanns det ännu inget justerat protokoll från landstingsstyrelsens sammanträde den 7 april 2015.

I en utvärdering den 7 april 2015 konstaterade landstingsstyrelsen att det för flera av styrelserna och nämnderna var svårt att bedöma omfattningen och kvaliteten av genomförda kontroller (VLL 663-2015). Landstingsstyrelsen uppgav att man påbörjat ett arbete med att förtydliga en gemensam metod för den interna kontrollen. Vid sitt sammanträde den 7 april 2015 uppgav styrelsen att landstingsdirektören skulle få i uppdrag att senast till i juni 2015 förtydliga landstingets styrdokument avseende krav på kontrollernas kvalitet. Styrdokument skulle också förtydligas avseende hur resultatet av genomförda kontroller skulle värderas och hanteras. Av handlingarna till landstingsstyrelsens sammanträde den 7 april 2014 framgår att styrelsen hade för avsikt att på fullmäktiges sammanträde den 28-29 april 2015 lämna rapport om internkontrollarbetet år 2014.

4.2 Vår kommentar

Vår bedömning är att landstingsstyrelsen till stora delar år 2014 följde fullmäktiges reglemente för intern kontroll. Landstingsstyrelsen hade dock inte i tillräcklig grad uppsikt över att övriga styrelser och nämnder följde reglementet. I en utvärdering den 7 april 2015 konstaterade också landstingsstyrelsen att det för flera av styrelserna och nämnderna var svårt att bedöma omfattningen och kvaliteten av genomförda kontroller. Vi är positiva till att landstingsdirektören fått i uppdrag att förtydliga landstingets dokument för internkontrollarbete. Vi är också positiva till att landstingsstyrelsen vid sitt sammanträde den 7 april 2015 hade för avsikt att på fullmäktiges sam-

manträde i den 28-29 april 2015 rapportera om internkontrollarbetet år 2014.

4.3 Landstingets samtliga styrelser och nämnder

I tabellen nedan finns en sammanställning över hur vi bedömer att styrelser och nämnder följer fullmäktiges reglemente för internkontroll. Mot bakgrund av att nämnderna för folkhälsa och primärvård inte har ansvar för någon verksamhet så gör vi inte någon bedömning av de tre nämndernas följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll. Inte heller för måltidsnämnden i Skellefteå har vi gjort någon sådan bedömning. Måltidsnämnden är ny för år 2014 och har under året arbetet med att förbereda att verksamheten ska starta år 2015. Från och med 2015 års granskning kommer vi även att bedöma måltidsnämndens arbete med den interna kontrollen.

Utförligare information om styrelser och nämnders arbete med intern kontroll finns i de basgranskningar som revisionskontoret årligen tar fram för styrelser och nämnder.

Revisionsfrågor	Styrelsen	HSN	NFH	Vindelns FHS	Storums FHS	Patientnämnden	Kostnämnden
1. Har styrelser och nämnder för det egna verksamhetsområdet upprättat en organisation för arbetet med intern kontroll?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
2. Har styrelser och nämnder säkerställt att det finns dokumenterade riskbedömningar?	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Nej
3. Har styrelser och nämnder beslutat om internkontrollplaner?	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja	Nej
4. Har styrelser och nämnder säkerställt att internkontrollplanerna beskriver vilka kontroller som ska genomföras, vem som ska genomföra kontroller och när uppföljning ska vara genomförd?	Ja	Ja	Delvis	Nej	Nej	Ja	Nej
5. Har styrelser och nämnder säkerställt att kontroller i internkontrollplanerna är genomförda?	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej
6. Har nämnden bedömt resultatet av genomförd uppföljning av intern kontroll?	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej
7. Har styrelsen eller nämnden vidtagit åtgärder i händelse av att den interna kontrollen visar på brister?	Ja	Nej	Nej	Delvis	Ja	– ³	Nej
8. Har nämnder och folkhögskolestyrelser senast i samband med årsrapporten rapporterat resultatet från uppföljningen av internkontrollen till landstingsstyrelsen?	Ja ¹	Ja	Ja	Delvis	Nej	Ja	Nej

1. Landstingsstyrelsen beslutade den 7 april 2015 om avrapportering till fullmäktige.
3. Internkontrollen identifierade inga avvikelser.

4.4 Vår kommentar

Sammanställningen visar att landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och patientnämnden har hög följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll. Nämnden för funktionshinder och habilitering, de två folkhögskolestyrelserna och kostnämnden behöver utveckla sitt arbete med den interna kontrollen så att det tydligare framgår hur kontroller ska genomföras, utvärderas och hanteras.

4.5 Svar på revisionsfrågor

I tabellen nedan lämnar vi svar på granskningens revisionsfrågor.

Revisionsfrågor	Bedömning Ja/Nej	Vår kommentar
Har landstingsstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder följt fullmäktiges reglemente för intern kontroll?	Nej	Flera styrelser och nämnder har låg följsamhet till fullmäktiges reglemente
Har landstingsstyrelsen utvärderat landstingets samlade system för intern kontroll?	Ja	2015-04-07 ¹
Har landstingsstyrelsen beslutat om åtgärder i händelse av att utvärderingen visar på sådant behov?	Ja	2015-04-07 ¹

1. Landstingsstyrelsens protokoll var inte justerat vid tidpunkten då granskningen avslutades.

4.6 Rekommendationer

Med utgångspunkt av granskningens iakttagelser lämnar vi följande rekommendationer till landstingsstyrelsen:

- Verka för att övriga styrelser och nämnder ser till att de kontroller som finns i deras internkontrollplaner är tillräckligt specifika. Av internkontrollplanerna bör det framgå hur och med vilken omfattning kontrollerna ska göras.
- Verka för att övriga styrelser och nämnder säkerställer att kontroller i deras internkontrollplaner blir genomförda och återrapporerade med tillräcklig kvalitet. Av redovisningen bör det framgå:
 - Metod och omfattningen av kontrollerna
 - Resultatet av kontrollerna
 - Åtgärder för att rätta till identifierade brister
- Verka för att övriga styrelser och nämnder beslutar om åtgärder i händelse av att brister blir identifierade.

Umeå den 9 april 2015

Richard Norberg
Certifierad kommunal revisor